

ИВАНА М. НИКОЛИЋ

СЕЋАЊЕ НА ОЦА*

Поштоване колеге,

У име наше породице најтоплије захваљујем организаторима скупа, Катедри за српски језик са јужнословенским језицима Филолошког факултета у Београду и Друштву за српски језик и књижевност Србије. Посебно захваљујем професорки Љиљани Бајић, професорки Зони Мркаљ и професору Вељку Брборићу на личном ангажовању у организацији скупа. Хвала професору Славку Петаковићу на топлим поздравним речима, велика захвалност свим учесницима који ће својим излагањима осветлити личност, научно дело и професорски рад нашег оца.

У овој прилици нећу говорити о његовој радној биографији и свему што је остварио као просветни и научни радник. Говорићу о томе какав је човек и отац био.

Никада није говорио о свом детињству у сиромаштву, о томе како се тешко школовао. То сам сазнала тек када сам дипломирала. На вечери коју су родитељи уприличили у част завршетка мојих студија, гости су били проф. Слободан Марковић, проф. Васа Милинчевић, проф. Пецо Асим, проф. Петар Пешут са супругама. Навиру сећања на заједничке студентске дане – поратне године, немаштина и у селима из којих су дошли, и у граду у коме студирају. Заједничка соба без воде у кућерку у Голсвордијевој улици, целу ноћ истоварују угаљ на железничкој станици, а ујутру, уморни и више гладни него сити, одлазе на предавања и испите. Професор Колендић захтева да се на испит долази са краватом. У оскудици у којој живе кравата је прави луксуз, и они заједно купују једну кравату – када један изађе са испита предаје је следећем... На рад-

* Ове речи је учесницима научног скупа упутила Ивана Николић, ћерка проф. др Милије Николића. Уредништво је захвално ауторки на томе што је за Зборник приложила овај говор.

ним акцијама граде Нови Београд и фабрику каблова у Светозареву, сви ударници.

Заједно са нашом мајком, такође професором српског језика и књижевности, подарио је сестри и мени живот у безмерју наше породичне љубави и среће. Била сам веома осетљиво дете, бајке које су ми родитељи причали пред сан доводиле су ме до суза због неправди и зла који сналазе Црвенкапу, Снежану и друге ликове. И како је тата имао изузетну моћ маштања и приповедања, измислио је ликове двојице несташних дечака и њихове другарице који сваке вечери упадају у нове згоде и незгоде. Током нашег детињства измаштао је и испричао нам на хиљаде радосних и смешних прича, и наставио је да их измишља и када смо одрасле, за многобројну децу наших рођака и пријатеља. Док је маштом и речима обликовао тај свет у коме царују доброта, шала и смех, наше озарене детиње душе тражиле су још и још нових прича, а нашим домом је одзвањао дечији смех. Деца су га волела јер су у њему препознавала дете. И до краја је остао дете, старац у коме се смејуљи детиња душа, невина, честита и блага.

У годинама нашег одрастања и васпитања имали смо љубав и разумевање родитеља који су нам пружили благостање какво сами никада нису осетили. Наше је било да добро учимо и да будемо добри људи. Тата је мало говорио о томе шта се од нас очекује, али је својим делима јасно показивао пут којим се постаје поштен и частан човек. Тако се понашао и као професор, својим људским вредностима и високом етиком давао је пример својим студентима.

Био је одмерен и сталожен, благ и ненаметљив у опхођењу, мекан и тих у гласу и покрету. Загледан у даљину, увек је јасно видео и све пред собом. Све је разумео и све праштао, никада ни о коме тешка реч. Даривао је, увек и свакога, поклањао нештедице од своје душе, од љубави, од разумевања, од свога воћа и своје ракије, до материјалних вредности. Од њега смо научили да је даривање велика благодет и радост душе. Имала сам утисак да му ништа материјално није потребно, никада ништа сам себи није купио, док га ми, женски део породице не натерамо и поведемо у куповину. Частан и постојан, никада никог није изневерио.

Из свога драгачевског завичаја понео је љубав према земљи, дар за сађење и калемљење воћа и биља. Што год је положио у грочанску земљу, свака воћка окалемљена његовом руком узвраћала му је богатим родом. Медитеранске биљке које је донео као младице из свих крајева наше некадашње земље, успевао је да однегује тако да се навикну на хладноће и мраз, и данас поносно врховима додирују само небо. Умео је да разговара са биљкама, животињама и природом, да их поштује, саслуша и чује, да живи у складу са њима.

Желео је да, одмах после рата, упише ликовну школу у Београду, али се на њу у сеоској средини, није гледало као на озбиљан позив. Одустао је, али је изузетан сликарски дар испољавао сликајући за своју душу. Сећам се да ме је као дете водио у природу, постављао штафелај и сликао јабланове, лептире, колоне мрава међу пољским биљем...те слике и данас красе наш дом. А онда је слике заменио речима и мноштво књига почело је да испуњава наш дом. Испрва их је читао, а потом и сам почео да их пише. Као професор, често је умео је да се врати сликарству, и да ђацима и студентима на табли исцрта ликове из књижевног дела које анализирају. Када би наш дом испунили драги рођаци и пријатељи, у лепом дружењу и угодном разговору, умео је да узме своју тамбурицу и вешто, меко превуче преко жица неки староградски или изворни напев.

Волео је све што је радио и радовао се свему што ради. Радовао се породици, пријатељима, колегама, студентима, радовао се читању и писању, раду на факултету и у школи, раду на земљи, и ту је радост преносио на све људе око себе. У деценијам суноврата свих вредности чврсто се борио за лепоту и богатство језичког изражавања, за тумачења књижевних дела која васпитавају укус, уздижу моралне вредности и богате језичку културу како наставничког кадра, тако и ученика. Своје студенте је подстицао и подржавао као своју децу – када би видео да су застали са испитима, умео је да их позове на разговор и благородно „изгрди“. Да им истакне да је политика у коју су се упустили и зарад ње запоставили студије пролазна, а да је професија право људско остварење, испуњење, смисао и радост живота; да су путовања и гостовања уз стихове, музику и наклоност вршњакиња лепа, али пролазна младалачка уживања, и да студије треба завршити да би се био комплетан, образован човек који има своје занимање.

Тек када је тата отишао, схватила сам колико је љубави, доброте и разумевања за друге тај часни, одани и благи човек пронео кроз овај свет и даривао људима. И данас се често сусрећемо са поштовањем и захвалношћу татиних студената.

Седим у кафеу у Београду са пријатељицом, библиотекарком из Лесковца. Дивна, топла, блиска душа, сјај у погледу, доброта у свакој речи. Зазвони њен телефон, јавља јој се пријатељица, професорка српског језика из Медвеђе. Завршавају разговор, она отвара ташну и пружа ми новчаницу, каже „Виолета ме је замолила да ти дам новац да купиш букет и уместо ње положиш на гроб свога оца, њеног омињеног професора.“

Често помислим колико би данас патила његова предобра, блага душа, шта би рекао професорима и деци у ово зло време у коме је васпитно-образовни систем урушен, а у школи се губе не само вредности и доброта, него и животи.

Можда је одговор у писму које је од своје бивше професорке српског језика добила моја сестричина:

„Све што нам се сада намеће као модел рада у школи потпуно ме је поразило и осећам потребу да одбраним оно најлепше и најбоље чему су нас учили наши професори. Решена сам да напишем текст о школама данас и на тај начин изразим захвалност и поштовање и онима који нису са нама, према професору Милији Николићу који је од мене створио предавача који се радовао ђацима и коме су се ђаци радовали, а сви смо уживајући учили. Данас протерују оно највредније и не желим да ћутим. Била би то издаја свих оних који су ми омогућили да скоро три деценије будем срећна у учионици. Ето, то сам хтела да знаш, јер има смисла да знаш и да будеш поносна на свога деду. Много те воли твоја бивша професорка, помало изгубљена у неком новом свету ком ни не жели да припада. Остајем верна својим сјајним учитељима.”

У овим речима је одговор – остати веран својим учитељима, преносити знања, вредности и доброту будућим генерацијама професора, студената и ђака. И тако испуњавати професорски завет – трагати за добрим у човеку, чинити људе бољим, а свет достојнијим местом за живот.